

Tamás följegyzése.

Jézus gyermekségéről a kanonikus evangéliumok csak néhány rövidke adatot tudnak elbeszélni. Ezt a hiányt igyekeztek pótolni az első századok legendái, amelyek a gyermek Jézus csodatetteinek elbeszélésével azt akarták bizonyítani, hogy Jézusban nemcsak a messiási öntudat, hanem az istenfiúságot bizonyító csodálatos isteni erő is kezdettől fogva a maga teljességében megvolt. Ezen elbeszélések egyike Tamás nevén maradt ránk. Mennyire népszerű volt Tamásnak a Jézus gyermekségéről írott elbeszélése, mi sem mutatja jobban, mint hogy különböző formában és terjedelemben és nyelven maradt ránk. Azt a formát, amelyet eredetinek lehet tartani, az Újszövetségi Apokrifusok c. munkámban közöltem. A változatokat a teljesség érdekében itt adom át az érdeklődőknek. Fordításom Tischendorf, *Evangelia apocrypha. Editio altera. Lipsiae. 1876.* görög szövege alapján készült, melyet a kiadó *Evangeliium Thomae graece B-nek* nevez.

Jellemző, hogy itt már nem a zsidó bölcsész, hanem a szent apostol beszél. Ez a rövidebb szöveg tehát későbbi időből származik, mint az Apokrifusokban közölt hosszabb szöveg, mert itt már az irat tekintélye érdekében az apostol Tamásnak tulajdonítja ezt az elbeszélést. Amint azt a második fejezet mutatja, az anyát kezdik kiemelni. A ház feje, vagy legalább is a ház lelke, aki Jézus szempontjából az irányadó személyiség, nem József, hanem Mária. Itt már nyomait látjuk annak a törekvésnek, amely Móriát a közönséges asszonyok és anyák sorából kiemelni igyekezett. Ez a törekvés azonban még nem hatja át az egész munkát következetesen, sőt pl. a 11. fejezetben József hálálkodásából egyenesen arra lehet következtetni, hogy Jézust a tulajdon édes gyermekének tekinti. E munkában tehát a kétféle fel-

fogás és szempont még nem képes egyensúlyra jutni. Az elbeszélés nemcsak ebben, hanem további folyamában is eltér a Tamás elbeszélésétől. Ez eltérés annak bizonyossága, hogy a Jézusra vonatkozó adomák és legendák, csakúgy, mint a rendes mesék, szabad alakítás tárgyai voltak. Érdekes megfigyelni, hogy a 6. fejezetben a gyermek Jézus már a maga öröklétéről is beszél. Az ilyen vonások legjobban jellemzik az elbeszélést.

Szent Tamás apostol följegyzése az Úr gyermekségéről.

Első fejezet.

Én, a zsidó Tamás szükségesnek vélem tudtára adni a pogányokból lett összes testvéreknek azokat a dicső gyermeki tetteket, amelyeket a mi Urunk Jézus Krisztus, amikor Názáret városában lakott, elkövetett, mikor életének ötödik esztendejébe lépett.

Második fejezet.

Mikor egyik nap eső esett, kimenvén a házból, ahol az anyja lakott, játszani kezdett a homokban, ahol a víz folyt. És gödröket csinált, amelyekbe a víz beömlött s a gödrök vízzel teltek meg. Akkor azt mondta:

— Akarom, hogy a víz tiszta és használható legyen!

És tüstént meglett.

² Akkor egy fiú ment oda, az irástudó Annásnak a fia, és egy fűzágat hozva, azzal a gödröket elrontotta, mire a víz kifolyt. Jézus ekkor hozzáfordulva azt mondta neki:

— Te istentelen, gonosz, mit vétettek neked ezek a gödrök, hogy elrontottad őket?! Ne fejezd be az útadat, hanem száradj meg, mint az az ág, amely nálad van!

³ Az egy kevésbé odább menvén, összeesett és meghalt. Mikor ezt a vele játszó gyermekek látták, elesdálkoztak és elmenvén hirül adták a halott atyjának. Az odafutva halva találta a gyermeket. Azután elment és szemrehányást tett Józsefnek.

Harmadik fejezet.

Jézus pedig abból a sárból tizenkét verebet formált. Szombat volt. Egy gyermek elfutva, tudatta ezt Józseffel, mondván:

— Ime a te fiad a folyókában játszva sárból verebeket csinál, ami nem járja!

² Mikor az ezt meghallotta, odament és azt mondta a gyermeknek:

— Miért csinálsz ezeket, megrontva a szombatot?

Jézus pedig nem felelt neki, hanem a verebekre tekintve azt mondta nekik:

— Menjetek, repüljetek és élve emlékezzetek rám!

S erre a szóra tüstént fölrepülve, a levegőbe emelkedtek. Ennek láttára József elcsodálkozott.

Negyedik fejezet.

Néhány nap múlva, mikor Jézus a város közepén ment, egy gyermek követ dobta meg és a vállon ütötte őt. Erre azt mondta neki Jézus:

— Ne fejezd be az utadat!

S az tüstént összeesve meghalt. Akik pedig ez esetnek szemtanúi voltak, álmélikodva mondták:

— Honnét van ez a gyermek, hogy minden szava, amit kimond, kész esetté válik?!

² De ugyanazok elmenvén, szemrehányást tettek Józsefnek és mondták:

— Nem lakhatsz velünk együtt ebben a városban. De ha maradni akarsz, tanítsd meg a gyermekedet, hogy áldjon és ne átkozzon, mert a mi gyermekeink rakásra halnak és minden, amit kimond, kész esetté válik.

Ötödik fejezet.

Akkor József leült a székére, a gyermeket maga elé állította, és a fülét alaposan megrázta. Jézus pedig ránézve, azt mondta neki:

— Elég!

Hatodik fejezet.

Másnap pedig kézenfogva elvezette őt egy Zakeus nevű tanítóhoz s azt mondta neki:

— Vedd át, mester, ezt a gyermeket és oktasd a betűkre.

Az pedig mondá:

— Add át nekem, testvér, majd megtanítom az írásra, és ráveszem, hogy mindeneket áldjon s ne átkozzon.

² Mikor ezt Jézus meghallotta, felnevetett, mondván nekik:

— Ti azt mondjátok, amit tudtok, de én többet tudok nálatok. Mert én öröktől vagyok és tudom, hogyan lettek a mi atyáinknak atyái és tudom, hány évre terjed a ti éltetek.

Ennek hallatára elcsodálkoztak. ³ Akkor ismét azt mondta nekik Jézus:

— Azon csodálkoztok, hogy azt mondtam, tudom, hány esztendőre terjed éltetek? Bizony én azt is tudom, mikor teremtetett a világ! Ime most nem hisztek nekem, de amikor majd a keresztemet látjátok, akkor elhiszitek, hogy igazat beszélek!

Azok pedig ennek hallatára elcsodálkoztak.

Hetedik fejezet.

Zakeus pedig felírván a héber ábécét, azt mondá neki: *a*.

A gyermek pedig mondá: *a*.

A tanító ismétlé: *a*.

A gyermek hasonlókép.

Megint harmadszor is mondá a tanító: *a*.

Akkor Jézus a tanítóra tekintve mondá: Ha a te az *a*-t se tudod, hogyan taníthatod másnak a *b*-t.

És a gyermek az *a*-n kezdve elmondta mind a huszonkét betüt.

² Azután megint azt mondta:

— Hallgasd meg, tanító, az első betű berendezését és tudd meg, hányféle mérete és vonala van és ismerd meg az egymást átvágó összefutó vonalakat.

A mikor Zakéus egyetlen betűnek ennyi vonatkozását hallotta, elfogódva nem tudott neki felelni. És Józsefhez fordulva mondá:

— Testvér, ez a gyermek bizony nem föld szülötte, vidd el hát tőlem.

Nyolcadik fejezet.

Egyszer Jézus ezek után más gyermekekkel együtt egy kétemeletes ház tetején játszott. Egy gyermeket egy másik letaszított onnét a földre s az meghalt. Mikor ezt a játszótársai meglátták, mind elfutottak, csak Jézus maradt elrej-

tőzve a tetőn állva, a honnét a gyermeket letaszították, ² Mikor a holt gyermek szülei erről értesültek, sirva odafutottak, s a gyermeket a földön holtan fekve, Jézust pedig a tetőn állva találták. Azt hívén, hogy ő lökte le a gyermeket, szemrehányást tettek neki. ³ Mikor ezt Jézus látta, tüstént lement a tetőről, a holtnak a fejéhez állott és azt mondta neki:

— Zeno! — mert így hívták a gyermeket. — Én löktelek le? Kelj fel és mondd meg!

E szóra a gyermek nyomban felkelt és Jézus előtt leborulva mondá:

— Uram, nem te löktél le, sőt holt lévén, te keltettél életre!

Kilencedik fejezet.

Néhány nap mulva a szomszédok egyike favágás közben a baltával levágta a lába fejét és elvérezve haldokolt. ² Nagy néptömeg futott össze s Jézus is velük ment. ³ Megfogván a sérült ifjú lábát, azonnal meggyógyította őt, s azt mondta neki:

Kelj fel, vágd a fádat!

Az pedig felkelve leborult előtte, hálálkodott és tovább vágta a fát. Hasonlókép a kik csak ott voltak, mind csodálkozva hálálkodtak neki.

Tizedik fejezet.

Mikor hat esztendő s lett, anyja, Mária, elküldte őt, hogy a patakából vizet merítsen. Menés közben azonban eltörte a korsót. Akkor odament a patakhoz, kiterítette a köpenyét és vizet merve a patakából, megtöltötte azt s fölfogva elvitte a vizet az anyjának. Mikor az ezt látta, elcsodálkozott és átölelve megcsókolta őt.

Tizennegyedik fejezet.

Nyolc esztendő s mult, a mikor Józsefet valami gazdag ember ágy készítésével bízta meg. Mert ács volt. ¹) Kiment

¹) Ez a dolog azért érdemel említést, mert mint ács, nem érthetett az ágy készítéséhez. Annál kevésbé, mert ágyat közönségesen nem használtak, hanem csak a földön pokrócokon feküdtek. Ezért is van külön is kiemelve, hogy valami gazdag ember bízta meg Józsefet ezzel a munkával, mert az ágy fényűzési cikk volt Palesztinában.

a földre fáért és Jézus is vele ment. Kivágott két fát és meggyalulva egymás mellé fektette őket. Mikor aztán össze-mérte, úgy találta, hogy az egyik rövidebb. Ennek láttára elszomorodott és mást akart keresni. ² Jézus azonban ekkor azt mondta neki:

— Igazítsd csak egyik végükön egyformává őket!

József nem tudván, mit akar ezzel a gyermek, megtette, a mit ez mondott. Akkor megint azt mondta:

— Fogd meg erősen a rövid fát!

József pedig csodálkozva megfogta azt. Akkor aztán Jézus is megragadta a másik végét és kinyújtotta azt. Így egyenlővé téve a másik fával, azt mondta Józsefnek:

— Sohse búsulj, hanem végezd gondtalanul a munkádat!

Mikor az ezt látta, nagyon csodálkozott és azt mondta magában:

— Boldog én, hogy ilyen gyermeket adott nekem az Isten!

Mikor bement a városba, elbeszélte ezt József Máriának. Az pedig ezt hallva és látva az ő fiának hatalmas csodáit, örvendezett és magasztalta őt az Atyával és a Szentlélekkel egyetemben most és mind örökké. Ámen.

Raffay Sándor.